

Uddrag af Rolandskvadet

Forestillingerne om Guds bistand, bod og syndsforladelse i forbindelse med kampene mod muslimerne i Spanien i midten af 1000-tallet var en forløber korstogstanken. Disse forestillinger kom bl.a. til udtryk i Rolandskvadet. Kvadet omhandler Karl den Stores kampe mod maurerne omkring 778, men fik først sin endelige udformning i slutningen af 1000-tallet og begyndelsen af 1100-tallet.

- 10 1. Karl den Store, vor mægtige kejser,
har været i Spanien syv fulde år:
indtil havet betvang han det stolte rige.
Ingen borg kan holde stand imod ham,
ingen mur eller by er tilbage at storme,
15 undtagen Zaragoza, som ligger på en klippe.
Der hersker kong Marsile, som ikke elsker Gud.
Han tjener Muhamed og beder til Apollon:¹
ondt vil det gå ham, det kan han ikke ændre.

20 [...]

- 79 [...] Olivier siger: "Roland, min ven, jeg tror
vi får med saracenerne at gøre."
Roland svarer : "Åh, gid det gik så vel!
25 For at tjene vor konge må vi blive her og kæmpe.
For sin herre må man udstå al slags elendighed
og tåle både heden og den stærke frost,
for ham må man miste både hår og hud.
Hver enkelt mand må nu slå voldsomt fra sig,
30 så ingen senere skal spotte os i sang!
Hedningene har uret, de kristne har ret.
Et dårligt eksempel giver jeg ingen mand."

[...]

- 35 81. Olivier er klatret op på en klippe,
hvorfra han klart kan se det spanske rige
og saracenerne, der rider frem så mange.
Han ser de guldindlagte hjelme lyne,
40 og skjoldene og sablerne med ædelsten,
og deres spyd og de brogede vimpler.
Selv ikke korpserne i hæren kan han tælle:

¹ Som denne linje afslører, har forfatterens kendskab til islam været ringe.

der er så mange at det flimrer for ham,
og han er rystet over hvad han ser.
Han skynder sig tilbage så hurtigt han kan,
når sine venner og fortæller dem det hele.

5

82. Olivier siger : "Jeg har set hedninge:
Aldrig så nogen på jorden så mange.
Mindst hundrede tusind står foran os med skjolde,
med lukkede hjelme og i hvide kapper.

10 I får et slag hvis lige aldrig sås.
Franske baroner, Gud give jer sin styrk!
Hold tappert ud, så vi undgår at tabe!"
Franskmændene siger: "Skam få enhver der flygter!
Ingen må svigte, om han så skal dø."

15

83. "Min ven Roland, blæs nu i Olifant,
hvis Karl kan høre det, så vender han omkring
og kommer os til hjælp med alle sine mænd."

20 Roland svarer: "Så måtte jeg da være gal;
jeg ville miste mit ry i hele Frankrig.
Jeg vil slå fra mig med min Dyrendal,
det gode sværd som hænger ved min side:
så blodet farver det helt op til hæftet.
De lumske vantro lever deres sidste timer,
25 jeg sværger, de er allerede dømt til døden."

[...]

86. Olivier siger: "Der er ingen skam ved det!

30 Jeg har set saracenerne fra Spanien:
de dækker både bjerg og dal
og høj og hele sletten.
De fremmedes arme består af store hære
og vi har kun en lille håndfuld mænd."
35 Roland svarer: "Du får min iver til at vokse.
Gid Gud og alle engle må forhindre,
at Frankrigs ære går i skår på grund af mig!
Selv vil jeg hellere dø end lide skam.
Karl elsker os højest hvis vi kæmper godt."

40

[...]

89. Nu kommer også ærkebisp Turpin,
han sporer hesten, standser på en høj,

kalder frankerne til sig, holder en tale for dem:

"Ædle baroner, kong Karl har sendt os her,
og vores konge skylder vi vor død.

Hjælp med at støtte kristendommen!

- 5 I skal i slag, det ved I ganske sikkert,
for her foran jer ser I saracenerne.
Bekend jer skyld, og bed så Gud om nåde,
jeg giver jer syndsforladelsen for jeres sjæles skyld.
Hvis I skal dø, bliver det en hellig martyrdød.
- 10 Øverst i Paradiset får I jeres pladser."
De franske sidder af og kaster sig til jorden,
Turpin velsigner dem i Herrens navn:
som bod befaler han dem at slå til.

- 15 90. De franske rejser sig, de er på benene igen,
nu har de syndsforladelse og ingen synder mere,
Turpin har signet dem i Herrens navn.
Så sætter de sig op på deres rappe heste,
alle som een parat til at kæmpe i slaget.

20 [...]

104. Slaget er voldsomt og alle er med.

Grev Roland sparer ikke sine kræfter,

- 25 han bruger sin lanse så længe skaffet holder.
Efter femten slag er det brækket og tabt.
Så trækker han Dyrendal, det gode sværd,
og sporer sin hest for at slå til Chernuble.
Han sprænger hans hjelm hvor karfunklerne stråler,
- 30 skærer gennem hans hår og flækker hans pande,
mellem øjnene snitter han ned gennem hovedet,
åbner brynjen den hvide med de fine ringe
og deler hans krop i hele dens længde.
Tværs gennem sadlen, indlagt med drevet guld
- 35 borer klingen sig ned i hestens krop
og knækker dens ryggrad uden at søge til leddet.
Hest og rytter ligger døde i det stride græs.
Roland siger: "Søn af en træl, du søgte selv din død,
hos Muhamed er ingen hjælp at hente.
- 40 En usling som du vil aldrig vinde et slag."

[...]

142. [...] De vantro råber: "Hjælp os, Muhamed, vor Gud!
hjælp os at hævne os på Karl den Store!
Så store slyngler har han sendt herved
at selve døden ikke driver dem på flugt."

- 5 De siger til hinanden : "Det er bedst vi flygter!"
Ved disse ord forsvinder hundrede tusind mand,
man kan kalde på dem, men de vender ikke om.

143. Hvad hjælper det? Nok er Marsile flygtet,
10 men Marganice, hans onkel, er der stadig,
han har Karthago, Alferere og Garmalie,
og Æthiopien, det fordømte land.
Det sorte folk har han at styre,
store næser har de, og meget brede øren.
15 Over halvtreds tusind er de ialt,
de rider fremad vildt og rasende,
så skriger de de vantros kampråb ud.
Roland siger : "Her får vi martyrdøden,
og jeg ser klart vi ikke lever længe;
20 men skam få den der ikke sælger livet dyrt!
Slå til, baroner, med de skarpe sværd,
sælg jeres død og liv så dyrt I kan,
så Frankrig ingen skam skal få af jer!
Når Karl, min herre, kommer frem til denne slagmark
25 og ser hvad vi har gjort ved saracenerne,
og finder femten døde vantro for hvert af vore lig,
så er det sikkert at han straks velsigner os."

144. Da Roland så det fordømte folk,
30 hvis hud er sortere end noget blæk,
og hos hvem tænderne alene lyser hvidt,
da sagde greven: „Nu ved jeg helt bestemt
at vi skal dø i dag, derom er ingen tvivl.
Slå til, I franskmænd, jeg begynder selv igen!"
35 Olivier sagde: „Skam få den der nøler!"
Med disse ord går de løs på de vantro.

[...]

- 40 174. Roland mærker han gribes af døden,
oppe fra hovedet glider den ned imod hjertet.
Han har skyndt sig hen under et fyrretræ,
har lagt sig i det grønne græs med ansigtet mod jorden,
under sig lægger han Olifant og sværdet Dyrendal.

Han vender hovedet mod de vantros land:
hans ønske er at Karl og hele hæren
skal sige han er død som sejrherre.
Svagt men mange gange slår han sig for brystet
5 og rækker handsken op mod Gud for sine synders skyld.

175. Roland mærker at hans tid er omme:
han ligger på en høj med blikket vendt mod Spanien,
han slår sig stadig med den ene hånd for brystet:
10 "Jeg bekender min skyld, åh Gud, vær mig nådig,
forlad mig nu de små og store synder
jeg har begået fra jeg kom til verden
til denne dag da jeg er slået ned!"
Han rækker højre handske op mod Gud.
15 Fra himlen stiger engle ned til ham.

176. Grev Roland ligger under en fyr,
mod Spanien har han vendt sit ansigt.
Nu er der mange ting han pludselig erindrer,
20 de store lande som han tappert har erobret,
det skønne Frankrig, mændene i slægten,
hans herre, kejser Karl, som har opretholdt hans liv;
han kan ikke lade være at græde og sukke.
Men han vil heller ikke glemmes selv,
25 han tilstår sine synder og beder Gud om nåde:
"Du sanddru fader, som aldrig bruger løgn,
du lod Sankt Lazarus opstå af døden
og reddede Daniel ud af løvekulen,
frels nu min sjæl fra alle farer
30 som truer den på grund af mine synder!"
Han rækker atter højre handske op mod Gud.
Sankt Gabriel steg ned og tog den af hans hånd.
Han lader hovedet hænge ned på armen,
med foldede hænder møder han sin død.
35 Gud sender ham sin engel Cherubin
og sammen med ham Saint Michel du Peril;
foruden dem kom Sankt Gabriel til.
De fører grevens sjæl til Paradis.

40 [...]

253. [...] Emiren anråber guden Apollon

og Tervagan og også Muhamed:²

"I store guder, jeg har tjent jer længe,
alle jeres billeder lader jeg smede i guld! ..." [...]

5

257. Karl den Store hugger voldsomt til,
det samme hertug Naima, Holger Danske
og Geoffroy d'Anjou som bærer fanen.
Holger Danske er den tapreste af alle:

10 han sporer hesten, giver den frie tøjler
og går til angreb imod ham der bærer dragen,
han slår så hårdt at Amboire styrter
med dragen og med kongens flag til jorden.

Baligant ser sit banner styrte,
15 han ser Muhameds fane der forsvinder:
Nu begynder emiren langsomt at indse
at han har uret og at Karl har ret.
Kejseren råber ud til sine franskmænd:
"Slå til, baroner, hjælp mig, for Guds skyld."

20 Frankerne svarer: "Og det beder du om!
Kun en kujon slår ikke løs af alle kræfter!"

[...]

25 260. Emiren siger : "Karl, kom til dig selv,
beslut dig til at vise mig din anger!
Jeg ved bestemt at du har dræbt min søn,
og meget uretfærdigt kræver du mit land.
Bliv min vasal, følg med til Orienten."

30 Karl svarer: "Det ville være usselt gjort af mig.
Fred eller venskab kan jeg ikke give en hedning.
Antag den lov som Gud har anvist os,
den kristne, så er jeg din ven,
tjen kongen som har almagt, tro på ham."

35 Baligant siger: "Det er en dårlig prædiken du holder!"
Så slår de løs igen med deres sværd.

[...]

40 261. [...] Karl vakler og er lige ved at falde,
men Gud vil ikke han skal lide nederlag,
Sankt Gabriel bliver atter sendt til Karl den Store

² Jf. note 1 ovenfor.

og spørger ham: "Ædle konge, hvad er det du gør?"

262. Ved lyden af englens hellige stemme
forsvinder al frygt og al angst for døden,
5 Karl genvinder hele sin kraft og sin kunnen.
Han slår emiren med sit franske sværd
og knuser hans hjelm hvor ædelsten stråler,
åbner hans hoved og udgyder hjernen
og skærer igennem til det hvide skæg,
10 han kaster ham død til jorden uden håb om frelse.
Han råber "Montjoie!", så man kan kende ham.
Ved dette råb er hertug Naimes kommet til:
han holder hesten, og den Store Konge stiger op.
De vantro flygter, for sådan har Gud villet.
15 Franskmændene har nået hvad de ønskede sig.

263. De vantro flygter, for sådan har Gud villet.
Franskmændene forfølger dem og kejseren er med. [...]

- 20 265. Hedningene er døde [...]
og Karl har vundet sit slag.
Porten til Zaragoza har han sprængt:
han ved den ikke bliver forsvaret.
Han har taget byen, hans mænd rykker ind:
25 de sover der den nat, med erobrerens ret.
Stolt er nu kongen med det hvide skæg,
og Bramidoine giver ham sine tårne:
de ti er store, de halvtreds er små.
Godt klarer man sit hverv når man får hjælp af Gud.
30

Rolandskvadet: Da. overs. U. Harder: *Sangen om Roland*, Kbh. 1965.

35